

A PROPOSIT DE LA CRITICA

Mai com ara el distanciament entre l'art i el poble no havia estat tan notable. Es una curiosa paradoxa que aquest fet es produeixi en una època de profunda preocupació social: trobaríem ben pocs crítics —si és que en trobàvem algun— que es resignés a acceptar l'etiqueta de **reaccionari** i probablement tindrien raó si consideràvem en conjunt la seva manera de pensar. I tanmateix, en matèria d'art, es practica un **aristocratism**, un esperit classista que es va tantant en ell mateix a base d'una formulació esotèrica adreçada a uns quants escollits que, per endavant i gairebé sense condicions, s'adscriuen a la societat secreta. Ja és simptomàtic que l'art pobre hagi produït peces orgullosament cares, destinades a un joc de marxants on només s'accepten les apostes de la gent adinerada. Com que, a més, la producció artística actual va destinada a minories molt triades, es pot dir que la classe obrera freqüenta poc unes sales d'exposicions de les quals més aviat sembla que vulguin allunyar-la, perquè les obres se'ls presenten sota una capa de valors sobreentesos que no tenen res a veure amb els seus problemes.

Entre nosaltres, per desgràcia, tot està condicionat per unes limitacions no volgudes. Així que ens posem a generalitzar, correm el risc d'ésser injustos. En una cultura que compti amb uns mitjans més o menys normals de difusió, les opinions contràries s'oposen amb una certa netedat, amb un cert aire esportiu. Aquí ens passa —em passa ara a mi— que determinades reflexions ens són suggerides per una sola font, sovint l'única que tenim. Encara que es tracti d'una crisi evidentment internacional, en jutgem els resultats d'acord amb la informació que ens és servida a **nosaltres**.

Les pàgines d'art de «Serra d'Or» obeeixen (no en dubto gens) a un propòsit de rigor i d'anar, fins on es pugui, sobre segur. Se'n desprèn la temença de quedar rессagades, i aleshores tota obra és jutjada amb un marge d'excepticisme que permeti (per si de cas calia) una rectificació honorable. La manera d'expressar-se —transcripció literalment—, és aquesta: «...El conjunt de l'exposició ofereix una gran quantitat d'elements redundants que, entesos com a significants, ens remetent a una doble significació: la creació d'un ambient de misteri i d'unes il·lusions perceptives. A això arribem a través de l'el·lipsi, de les juxtaposicions o les superposicions impossibles, de les ombres al servei d'unes àmplies perspectives (alguns ambients ens recorden, en aquest sentit, les obres de Chirico), de personatges de **Las Meninas** descontextualitzats, etc.»

Separo una petita mostra d'un conjunt que cal considerar volgut així, sota sistema, i que el lector que s'hi interessi trobarà com a estil constant a les pàgines d'art de la revista esmentada. Es una actitud excloent, que prescindeix dels no iniciats desconixedors de la clau per a desxifrar el codi.

Crec que és difícil, per no dir impossible, fer-se càrrec d'una obra si ens la volen explicar amb elocucions laberíntiques. La funció de la crítica passa, aleshores, d'orientadora a desorientadora, un viatge massa curt per a tantes al·forges.

Es necessari admetre que la responsabilitat no recau pas únicament sobre els firmants d'una recensió o els fidors d'una revista: ens abasta a tots, pel prestigi que hem concedit —qui sap perquè— als entrellats que fan de mal treure. I no afecta tan sols a les arts plàstiques, sinó a tota la bastida creadora. Hem arribat a una colla de carrerons sense sortida i ja hi ha qui s'enfila per les parets; d'altres, simplement, s'aturen per a indagar i formular-se tot de preguntes sobre els punts de partida.

Dins aquest panorama més aviat descoratjador, és summament estimable l'honestedat d'en J. M. Castellet, que en el «TeleXpres» del dia 2 del mes actual confessa: «La crítica literària no ha estat ni està a l'altura de les circumstàncies. Allò que hauria pogut ésser una crítica orientadora —ja que el seu objectiu no és mirar més lluny— no s'ha produït».

Aquestes paraules, en boca d'un dels nostres crítics revestits de més autoritat, són esperançadores. Encara que s'hagi perdut temps, sempre en deurà quedar prou per a reconstruir les coses que hem fet malbé i per a edificar les que encara ens falten.